

14 БЕРЕЗНЯ

СВЯТОЇ ЯВДОХИ

Свята Євдокія – преподобна мучениця з Лівану, яка спочатку вела неправедне життя, але прийняла християнство, роздала бідним свої маєтки, стала праведницею і почала творити чудеса. 14 березня (1 березня за старим стилем) її було страчено за наказом правителя міста Іліополь, жорстокого гонителя християн.

14 березня – це 1 березня за старим стилем, а значить не тільки перший день весни,

але за стародавньою народною традицією ще й перший день Нового року. Адже саме з весни,

з пробудженням природи, наші предки починали літочислення.

У народі св. Явдоху (Євдокію) звуть *Веснівкою*, тому що, за повір'ям, саме вона завідує у Бога весною і тримає ключі від весняних вод, які потрібні для майбутнього врожаю.

Вважають, що саме 14 березня вперше прокидається бабак. Визирне зі своєї нірки, свисне три рази та знову ляже, уже на інший бік, і буде спати аж до Благовіщення. А ховашок у цей день тільки перевернеться.

Колись на Явдохи діти ходили на річку слухати – чи не вдарить щука хвостом об лід. Бо в народі казали, що перше весняне сонце будить зі сну золоту Щуку-рибу, і вона своїм хвостом розбиває кригу на річках. А з вирію повертаються ластівки і на своїх крилах приносять весну. Коли побачиш ластівку, треба підкинути вгору грудочку землі і промовити: «На тобі, ластівко, на гніздо, а нам на добро!»

Починаючи з Явдохи, діти ходять по дворах, закликають весну, співаючи «Розлилися води на чотири броди» та інших веснянок. З тіста печуть «жайворонків», дарують їх дітям та розвішують на гілках дерев та на тинах як пожертву весні і щоб птаство в господарстві велося.

«Жайворонки» з тіста

Заміси круте прісне тісто з борошна і води. Відщипни кавалочок із два пальці завбільшки, зроби з нього «ковбаску», трохи товщу з кінців. З одного кінця сформуй голівку із дзьобом, встав очі з маку або зернят. З другого кінця розплескай хвіст і розріж його ножем на «пір'їни». Другий шматочек тіста обмотай навколо тулуба, зроби ножем надрізи-крильця. Можна

зробити інакше – довшу «ковбаску» зав'язати вузликом, з одного кінця сформувати голівку, з другого – хвостик, а з самого вузлика – крильця.

Виклади готового «жайворонка» на деко, змащене маслом. Постав у духовку і випікай, доки зарум'яниться. Якщо не пораєшся впевнено з вогнем, поклич на допомогу старших.

Жайворонків випікають аж до Дня Сорока святих.

ЗАГАДКИ

*Крутиться-вертиться,
берега держиться.
(Річка)*

*Не скляний він,
не з металу, рис
землю він розталу,
я прислухайтесь –
дзвенить.*

(Струмок)

*Надворі – горою, а в
хаті – водою.
(Лід)*

ГРИМО

Рибалка і рибки

З-поміж гравців обирають «Рибалку» – він буде вести гру. Рибалка стає в центрі кола, у його руках «вудка» – довга мотузка, на кінці якої прив'язано мішечок із піском. Гравці-«рибки» стають по колу так, щоб вудка діставала їхніх ніг.

Рибалка обертає мотузку, щоб вона ковзала понад самою землею. Рибки підстрибують, не виходячи за межі кола. Хто з рибок зачепить вудку, стає рибалкою. Хто вийшов за межі кола – програв.

ПРИКЛЮЧЕНИЯ

Якщо на Явдохи
сонячно вранці, то
вродять ранні посіви,
сонце в обід – треба сіяти
пізніше, а як сонце визирне
тільки над вечір – урожаю чекай
тільки від пізніх посівів.

*Калюжі з талого снігу
під ногами – знак пасічникам,
що буде багато меду.*

Талою водою вмивають діток – щоб були сильними, хворих – щоб одужали, кроплять хату для здоров'я.

Розлилися води на чотири броди

Розлилися води на чотири броди.

*Гей, дівки, весна красна,
зілля зелененьке
(після кожного рядка)*

Що в першому броді зозуленька кує,
А в другому броді щука-риба грає,
А в третьому броді соловей щебече,
А в четвертому броді дівчинонька плаче,
Зозуленька кує, бо літчко чус,
Риба-щука грає, кригу розбиває,
Соловей щебече, травиченьку кличе.

Широко, вільно $\downarrow = 80$

широко, вельми $\text{♩} = 60$

T. Ro - zli - li - sя во - di на чо - ti - ri - бро - di.

T.
B. Гей, ді - еки, вес - на крас - на, зі - лля зе - ле - не - ньке!

Веснянки, гайвки або ж маївки – це старовинні обрядові пісні, якими наші предки спочатку за-
кликали весну, а потім вшановували її прихід. Веснянкувати починали на Явдохи і продовжували
аж до Трійці. Співи супроводжували танцями та іграми – такими, як Жучок, Подоляночка тощо.